

**НОВ
БЪЛГАРСКИ
УНИВЕРСИТЕТ**

GENB013 “Увод в социалната психология”

КУРСОВА РАБОТА

НА ТЕМА:

**ПРИЛАГАНЕ НА СИСТЕМАТА НА ЕДУАРД ХОЛ
ЗА ОПИСВАНЕ НА КУЛТУРАТА НА ЯПОНИЯ**

Изготвил:

Проверил:

София, 2015

1. Взаимодействие

Японското общество е белязано от силно чувство за груповост. То се подчинява на многообразни правила на общуване, чиято цел е да съхранят най-важната ценност на японската култура - хармонията. Тясно свързана със стремежа към хармония е типичната потребност на японците да се числят към някоя група и в никакъв случай да не бъдат на очи. В детската градина и по-късно в училище уроците по социална принадлежност са най-важните. Децата се приучват към правилата на груповия живот. Те чистят, приготвят обед, учат - винаги заедно. Правило номер едно: групата е по-важна от всичко останало. На груповост, йерархия и хармония японецът се учи още в семейството. По-малките братя и сестри са длъжни да се отнасят почтително към по-големите. Японците са учтиви и трудолюбиви и със силна принадлежност към хармоничния живот. От малки се учат да работят за общото благо, вместо за личния си интерес и стриктно спазват йерархичните модели (в семейството, в бизнеса, в обществото). Възрастните хора са уважавани както у дома, така и навън. Колективистичните "Ние" е в центъра на съзнанието. Сред японското общество, като колективистично общество, има партикуларизъм – уточняване на отношението. Отношението е еднакво само към членовете на една и съща група, а не към всички. Като колективистично общество японското има високо ниво на контекст при отношенията с хората¹. Идентичността се базира на социалната система. Компанията или работодателят се чувства отговорен за своите служители.

Япония е страната с най-голяма средна продължителност на живота в света и като една от причините за това се посочва здравословната храна. Известна е с простите, превъзходно аранжирани ястия, в които нито една от съставките не засенчва естествения вкус на останалите. Естествена и хармонична – смята се за най-здравословна на света. Една от причините за дълголетие на японците е тяхната традиционна хармонично композирана диета.

2. Асоцииране

Японецът вярва, че е избраник на боговете в уникалността на своето място в света. Самите японци наричат страната си Nihon Koku, Nippon Koku, или само Nihon или Nippon. Тези имена всъщност означават нещо, което европейците казват за Япония – „Източниците на Слънцето” или „Страната на Изгряващото Слънце”. Това е страната,

¹ В Япония например, ако нещо трябва да се обяснява, а ще са необходими 6 страници, а САЩ ще са необходими 100 страници за обяснение на някакви традиционни неща.

в която пиенето на чай е церемония, подреждането на цветята във ваза е икебана, а старателното изписване на буквите е цяло изкуство, наречено калиграфия. Нищо чудно, че имат пословица, която гласи – Бързаш ли, заобиколи.

Древната история според японските митове превръща императорите в богове. Появява се многобройно божествено потомство, излязло на бял свят не само от утробата на майка си, но и от други телесни части и дори от продуктите на отделителната й система². В разказите не се прави никакво разграничение между божествата и смъртните – нито в тяхното поведение и морал, нито в начина, по който идват на този свят³. Боговете и тяхното земно потомство са еднакво добри и лоши. Тяхното поведение е приемливо или се отхвърля в зависимост от конкретната ситуация, а не въз основа на някаква общоприета система от причини. Мнозина наблюдатели откриват подобни черти и в поведението на съвременните японци⁴.

Японският език винаги е имал съществена роля в японската култура. Например думата „Nemawashi“ означава съгласие, постигнато чрез внимателна и старателна подготовка. Това е израз на хармонията, която е желана и почитана в японската култура.

3. Съществуване

Необходимо е да се подчертае, че поддържането на висока заетост в Япония е както „икономическа необходимост, продиктувана от хроничния недостиг на работна сила при висок икономически растеж, така и социален договор“. Той е израз на натрупаната мъдрост в регулирането на трудовите отношения и се опира на практики, подходящи за икономическите, социалните и културните характеристики на японското общество. Японските и чуждите обществоведи подчертават моралните аспекти на отношенията на заетост, които са един от източниците на митове за заетостта в Япония⁵.

² Богът на огъня се ражда от утробата на майка си Идзанами и тя загива в пламъците по време на раждането.

³ „Комиджики“ (Записки за древни неща), 712 г.; „Нихонги“ или „Нихон Шоки“ (Японски хроники), 720 г., чието записване става по инициатива на император Темму (673 – 686), който желае да легитимира върховенството на императорската фамилия, придавайки й божествен произход.

⁴ Вж. Хеншал, Кенет Г. История на Япония. От каменната ера до превръщането на страната в свръхсила. Прев. от англ. Илия Илиев. Рива, 2007, с. 24.

⁵ Обяснението е, че тази организация се корени в особеностите на японското семейство и неговата слотеност, формирана в хода на трудната работа по отглеждане на ориза при феодализма. Днес те се пренасят в компаниите и между колегите в екипа, в който се работи. Зачитането на авторитета на ръководителя и високата степен на дисциплинираност се свързват със самурайското управление.

В Япония нивото на безработица е едва 4 %. Служителите почиват само седмица в средата на август. Японците могат да са ефективни само в една-единствена посока /дейност/. Това се свързва с липсата на хронична надпревара на индивида с времето. От 60-те до 80-те години на ХХ.век светът наблюдава т.нар. японско икономическо чудо: страната е втората най-развита икономика след САЩ. “Японското чудо” се изразява и в това, че няма класово разделение на обществото, няма бедни и богати, а всички принадлежат към средната класа (оттук възниква и идеята за „100-милионната средна класа”). Нацията се характеризира с добра икономическа осигуреност, добра заетост и висока консуматорска култура. Високият стандарт на живот на японца - високата продължителност на живота и ниската раждаемост, съвсем естествено водят до нарастване на населението на над 65-годишна възраст. Семейството е опора на властта - морален закон важащ за всички сфери от живота. Храненето е ритуал.

4. Бисексуалност

Докато природата произвежда биологичния пол (sex), обществото създава социалния пол (gender). Отношенията между мъжете и жените са социални отношения и базираните върху пола различия имат социален и културен характер. Япония е с мъжествени колективистични характеристики. В такова общество - с мъжко начало, хората съсредоточават вниманието си повече върху вещественото и паричното, подчертават се повече постиженията. Съчувствието е на страната на печелившия, на победителя.

В Източна Азия хомосексуалните отношения са били стандартна част от обществения живот, в Япония — поне отпреди хиляда години. В древна Япония, преди да бъде докосната от европеизацията, хомосексуализмът и бисексуалността не само, че са били широко разпространени, но са били приветствани и култивирани. Това важи също за Шудо – хомосексуалните отношения между самураите, основаващите се не само на еротичните влечения между наставник и ученик, но и на духовната близост между тях. За разлика от консервативната европейска култура, в Япония хомосексуалността и сексуалната сфера като цяло са се разглеждали не от позицията на морала, а в контекста на социалното положение и обикновеното удоволствие.

Въпреки последвалите промени в отношението към алтернативната сексуална ориентация с течение на вековете, отзвуци на първоначалното възприятие на половия живот може да бъдат открити в съзнанието на японците и днес⁶.

5. Териториалност

Япония се състои от най- 6800 острова, съставляващи 97% от територията на страната. Традиционният начин на живот е чудесно приспособен към природната среда, както и социалното и икономическо положение на обществото тук. Съществува хармоничното сливане на сградите с гориста местност и околна среда, създадени изкуствено, като следствие от човешката дейност.

6. Темпоралност

Появата на Япония на световната сцена е „силно драматично“ – отначало затънтена и непозната земя с блатисти поля, която тъне във феодален деспотизъм, само стои петдесет години по-късно се превръща в един от големите „претенденти за водещо място в семейството на империалистическите държави“, във военна заплаха за световния ред, а после, след като сполетялата я криза отминава, в „световна икономическа свръх сила“. Утвърждаването на императорската фамилия Ямато – най-продължително съществувалата (съществуваща и днес) императорска династия в света, се превръща в постоянен елемент, характерен за японския народ чак до наши дни.

Някои аспекти на водената политика и отклонностите на древните японци, като например стремежът им да се учат от другите, за да станат по-силни, както и избягването на морални отсъждения за това кое е добро и кое – зло, оказват дълбоко въздействие върху поведението на днешните техни потомци, като тези аспекти на японската политика и модел на поведение се основават на ценности и традиционни практики.

Японската култура е стара колкото света и необятна колкото вселената. Благодарение на културните порядки в обществото нацията от Историята на Япония е поредица от влияния на външния свят, последвани от дълги периоди на изолация. Първите заселници на островите се считат представители на палеолитната култура, пристигнали по тези земи преди около 30 хиляди години. Японците възприемат времето като процес, верига от събития, преливащи едно в друго. Минало,

⁶ В старите японски източници гейовете са наричани с термина “наншоку”, което в буквален превод означава “мъжко цвете”. Също доста се среща и понятието “вакашудо”.